

ОСОБЛИВОСТІ КОНДИЦІОНУВАННЯ ПОВІТРЯ ДЛЯ АЕРАЦІЇ ЗЕРНОВИХ МАСИВІВ В ПРОЦЕСАХ ВИРОБНИЦТВА СОЛОДУ

Олександр Шевченко, Сергій Бут, Костянтин Васильківський

Національний університет харчових технологій, м. Київ, Україна

Вступ. Аерація пророщуваних зернових масивів має потрійне завдання, а саме: підведення кисню і виключення інтрамолекулярного дихання, відведення синтезованого CO_2 та біологічної теплоти для температурної стабілізації за умови збереження вологості зерна біля $48\text{...}50^\circ\text{C}$. За технологічними умовами температуру зернової маси підтримують на рівні $12\text{...}17\%$ в залежності від доби пророщування, що визначає температуру повітря вхідних потоків та їх відносну вологість біля 100% .

Мета дослідження – виконати оцінку можливостей рекуперації енергетичних і матеріальних потоків.

Матеріали і методи представлені на основі феноменологічного аналізу існуючих технологій і положень класичної термодинаміки.

Результати дослідження. Аналіз процесів підготовки повітря приводить до висновку про різноплановість задач і методів їх вирішення щодо зимового і літнього сезонів.

Для літнього сезону змішування потоків свіжого і рекуперативного повітря може в значному діапазоні температур забезпечувати номінальний результат. Оскільки температури рециркуляційної частини повітря цілком прогнозовані, то за змінних значень температур свіжого повітря можливо визначати необхідні співвідношення їх об'ємів.

$$\text{Нехай маємо} \quad \varepsilon = V_{\text{с.п.}}/V_{\text{р.п.}}, \quad (1)$$

де $V_{\text{с.п.}}$ і $V_{\text{р.п.}}$ – об'єми свіжого і рекуперативного повітря.

З урахуванням останньої залежності температуру суміші вибраних

$$\text{об'ємів знайдемо за формулами} \quad t_c = \frac{(1+\varepsilon)t_{\text{с.п.}}t_{\text{р.п.}}}{t_{\text{р.п.}} + \varepsilon t_{\text{с.п.}}}; \quad (2) \quad \varepsilon = \frac{t_{\text{с.п.}}t_{\text{р.п.}} - t_c t_{\text{р.п.}}}{t_c t_{\text{с.п.}} - t_{\text{с.п.}}t_{\text{р.п.}}}. \quad (3)$$

Для оцінки важливості застосування рекуперативних режимів звернемося до умов підготовки аераційного повітря в зимовий період, прийнявши температуру свіжого повітря $t_{\text{с.п.}} = -20^\circ\text{C}$. Розрахунки виконаємо для об'єму $V_{\text{с.п.}} = 1000 \text{ м}^3$, за кінцевої температури його 16°C . Тоді кількість теплової енергії, яку необхідно передати повітрю в калорифері складатиме

$$Q = V_{\text{с.п.}}c_{\text{с.п.}}(16 - (-20)) = 46740,4 \text{ кДж.}$$

Подальшу частину розрахунків виконаємо для випадку пророщування зерна у 8 барабанах з вмістом 8000 кг зеленого солоду. Рівень аерації на кожен з барабанів складає біля 10000 м^3 повітря на годину. Тоді за відсутності рециркуляції енергетичні витрати за сформульованими вище умовами становлять:

$$Q_6 = Q \frac{10000}{1000} = 467\,600 \text{ кДж/год.},$$

і на вісім барабанів $Q_{86} = 8Q_6 \frac{10000}{1000} = 8 \cdot 46740,4 \frac{10000}{1000} = 3740800$ кДж/год.

За теплотворної здатності природного газу 41000 кДж/м³ витрати газу складають $V_r = Q_{86} / 41000 \eta = 3740800 : (41000 \cdot 0,8) = 114$ м³/год.,

де η – ККД системи нагрівання повітря.

За значення $\varepsilon = 1$ витрати газу будуть скорочені вдвічі і подальше зростання рівня рециркуляції приведе до кращого результату.

Наведена частина розрахунків щодо визначення енергетичних витрат на догрівання повітря виконана у відповідності до положень термодинаміки, однак при цьому не враховано технологічну вимогу доведення відносної вологості свіжого повітря до 100 %.

Особливості перебігу операцій розглянемо, використавши діаграму I-d (рис. 1).

Початковим температурі t_1 і відносній вологості φ_1 повітря на діаграмі

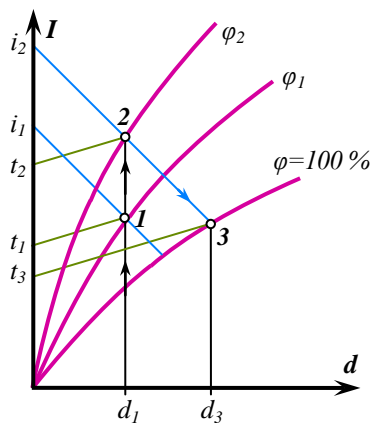

Рис. 1. Відображення процесу нагрівання і зволоження повітря в діаграмі I-d

варіантом при цьому може бути кількоступеневе, або навіть і одноступеневе але з попереднім визначенням положень точок 2 та 3.

Початок розрахунків доцільно розпочинати з визначення положення точки 3 на кривій $\varphi = 100\%$, другою координатою якої є ізотерма номінальної температури t_3 (рис. 2).

Відомим також має бути абсолютний вологовміст повітря d_1 .

Положення точки 2 і відповідне їй значення температури t_2 , до якої необхідно нагріти повітря в одноступеневому режимі знайдемо, переміщуючись по ізоентальпії від точки 3 до перетину з ординатою, що відповідає d_1 .

Двоступеневому процесу відповідає діаграма, наведена на рис. 3.

У цьому випадку фіксованими на діаграмі є точки 1 та 5, а положення

відповідає точка 1 і їй же відповідає абсолютний вологовміст d_1 . Фаза нагрівання повітря через теплообмінну поверхню здійснюється за умови $d = \text{const} = d_1$. Якщо вважати, що точці 2 за показником раніше прийнятого значення відповідає $t_2 = 16$ °С, то подальший ізоентальпійний процес насичення водяною парою приводить до точки 3 на діаграмі, що відповідає ізотермі з температурою t_3 . Це означає, що за рахунок такої комбінації нагрівання і

охолодження поставлене завдання не буде виконаним.

Повноправним

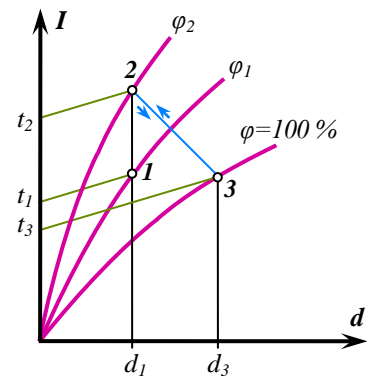

Рис. 2. Діаграма I-d, що відображує одноступеневий режим нагрівання і зволоження повітря за значень $t_3 = t_{\text{ном}}$ і $\varphi = 100\%$

точок 2 або 2' і 4 або 4' є варіативними. Проте вибір тих чи інших законів у процесах нагрівання і зволоження повітря не впливає на загальний результат енергетичних витрат оскільки вони в теоретичному підрахунку визначаються залежністю

$$Q = V_{\text{с.п.}} c_{\text{с.п.}} (t_{\text{н}} - t_{\text{с.п.}}) + (d_{(\text{к})} - d_{(\text{п})}) r V_{\text{с.п.}} \rho_{\text{с.п.}}, \quad (4)$$

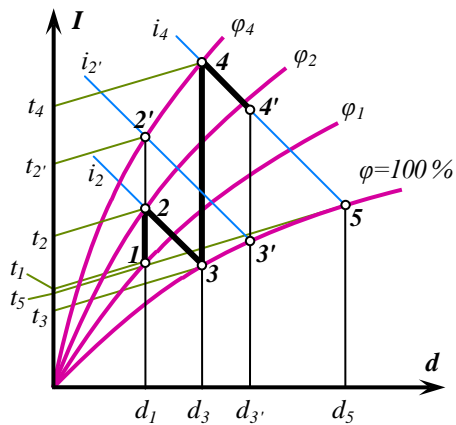

Рис. 3. Діаграма I-d з зображенням двоступеневого процесу підготовки повітря

де $d_{(\text{п})}$ і $d_{(\text{к})}$ – початкова і кінцева абсолютна вологість повітря; r – теплота пароутворення, кДж/кг.

Висновки. 1. Енергетичні витрати, пов'язані з кондиціонуванням аераційних потоків повітря в процесах пророщування солоду мають недетермінований характер зі значним діапазоном вхідних термодинамічних параметрів, що визначає доцільність використання рекупераційних режимів.

2. Термодинамічне протиріччя у поєднанні в одному процесі температурної стабілізації та підтримки вологості

зернової маси на номінальному рівні залишається нерозв'язаним і потребує присутності компенсаційних впливів.

3. Розроблено схеми апаратурного забезпечення стабілізації термодинамічних параметрів процесів.

Література

1. Енергетичні трансформації і енергозбереження в харчових технологіях: монографія / А.І. Соколенко та ін. Київ: Фенікс, 2012. 484 с.
2. Енергоматеріальні потоки харчових і мікробіологічних виробництв: монографія / А.І. Соколенко та ін.; за ред. д-ра техн. наук, проф. Соколенка А.І. Київ: Кондор-Видавництво, 2016. 326 с.